

העביר והעזר

י"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת תצוה תשפ"ב

גליון מס' 49 • שנה ב'

דברי תורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

דיהושע. וזה ענין רחל כמו"ש חז"ל (מגילה יג): בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיה בו בשאול זכה ויצתה ממנו אסתר. הרי שמפלת עמלק וזרעו היה בכח הצניעות שהוא מדה המתנגדת לקלי' עמלק. ולכן היה יהושע העושה בפועל ממש, אבל הכל מכוחו של משה, רק משה בהסתר ויהושע בגלוי.

ובזה יש לפרש מ"ש חז"ל במשנה (ר"ה כט). והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר לך כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו' היו מתגברים ואם לאו היו נופלים. והקשה בשפת אמת עה"ת (פ' זכור תר"ט) מאי תמיה היא זו, וכי זה בלבד עשו לנו ידיו של משה, הלא כמה וכמה נסים ונפלאות נעשו על ידו ומאי מקשה ע"ז, וכי ידיו של משה מלתא זוטרתא היא עיי"ש. ולהנ"ל יש לפרש התמיה במשנה כך, דלמה נזכר בכתוב ידי משה דייקא, הלא כל עצם מלחמה זו היא בכח התפלה ולא בכח הידים שהוא כוחו של עמלק כחי ועוצם יד, אבל אנו אין לנו אלא הקול קול יעקב, ומתוך אמונם כן הכונה לכח התפלה, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה היינו ע"ד הרימוותי ידי אל ד' (בראשית יד כב) ותרגמו ארמית ידי בצלו, ומה ענין הרמת ידים לתפלה, אלא הרמז דאין אנו בוטחין בכח הידים כלל אלא בנשיאת עינים כלפי מעלה, וענין מסתכלין כלפי מעלה היינו בחי' התבטלות וצניעות שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

והנה כתיב ויקחו אליך שמן זית, שמן רמז לחכמה כמו"ש חז"ל (מנחות פה): במקום שהשמן מצוי חכמה מצויה, והנה חכמה נקראת ראשית, ראשית חכמה יראת ד' (תהלים קיא י), וכנגדה קלי' עמלק נקראת ראשית כמו"ש (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק, נמצא דשמן זית וחכמה הוא המבטל קלי' עמלק ראשית גוים, וזה נעשה בכל עת, ע"י הדלקת המנורה נחלש כוחו של עמלק, ולכן מצותה תמיד כמו"ש להעלות נר תמיד, כי מחיית עמלק מצוה תמידית זכור לא תשכח. ע"כ בפרשה זו בציווי מצות המנורה התלויה בשמן שהוא חכמה שהוא המבטל קלי' עמלק, נעלם ומסתתר שמו של משה, כדרך שהיה בשעת המלחמה. והנה קלי' עמלק ר"ם גורם שכחה כמו"ש ורם לבבך ושכחת וגו' (דברים ח יד), וע"כ התיקון הוא בשמן זית מסוגל לזכרון, ולכן נצטוו למחות שמו בזכירה זכור את עשה לך וכו' אל תשכח, לבטל קליפתו הגורמת שכחה. ומצינו בגמ' שמסרו לנו סימן להלכות, עמלק סימן (ב"ב מז), ותמוה, אך ידוע שחכמים נתנו הסימן כדי לזכור ההלכות, וזהו ביטול קלי' השכחה מיניה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית. הנה בפרשה זו לא נזכר שמו של משה, וגם לא כתיב וידבר ד' אל משה וכו' אלא בשינוי לשון. וכבר נאמרו בזה דברים הרבה, אך טעמא בעי למה הוסתר שמו דייקא בציווי השמן זית, גם מהו ויקחו אליך. וי"ל השמן נמוג בחשאי ואינו משמיע קול כדאמרו חז"ל (זוה"ק ח"ג ל"ט ע"א) ושמן בחשאי הוא תדיר. ואעפ"כ הוא תמיד עולה בראש וצף כשמן על פני המים, כן הוא מדת משה רבינו כמו"ש במדרש (ויק"ר פ"א ה') ר"ע מתני לה בשם ר"ש בן עזאי רחוק ממקומך ב' ושלשה מושבות ושם עד שיאמרו לך עלה ואל תעלה שיאמרו לך רד מוטב שיאמרו לך עלה עלה ולא יאמרו לך רד רד, אתה מוצא בשעה שנגלה הקב"ה למשה מתוך הסנה היה מסתיר פניו ממנו שנאמר ויסתר משה פניו וגו' עמד לו מן הצד אמר לו הקב"ה ואתה הרם את מטק ובקעוהו לומר שאם אין אתה בוקעו אין אחר בוקעו, בסני עמד לו מן הצד אמר לו עלה אל ה' לומר שאם אין אתה עולה אין אחר עולה, באהל מועד עמד לו מן הצד אל הקב"ה עד מתי את משפיל עצמך אין השעה מצפה אלא לך, תדע לך שהוא כן שמכוון לא קרא הדיבור אלא למשה ויקרא אל משה. ע"כ דברי המדרש.

ולפ"ז מובן, כאן נרמז מדתו של משה רבינו ע"ה, עמד לו מן הצד לפיכך לא נזכר שמו בכל הפרשה, ודייקא במצות עשיית השמן זית משום שהשמן עבודתו בחשאי כך משה בחשאי. וז"ש ויקחו אליך שמן זית זך, פ' ממך ילמדו ויקחו מוסר וכן יעשו עבודתם תמיד בבחי' השמן להיות עומד מן הצד, וסוף הכבוד לבא, כמו שאמרו חז"ל אמר בן עזאי בשמן יקראון ובמקומך יושבו (יומא לח).

ואתה תצוה. בפרשת תצוה לא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה. וי"ל הטעם דהנה בפרשת בשלח במלחמות עמלק מצינו שהיה משה המצוה אבל יהושע עשה המלחמה בפועל, ואמרו חז"ל (ב"ב כג): שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף, ובמדרש ב"ר (פצ"ט ב') מסורת הוא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל ה"ד (ימיה מט כ) אם לא יסחבום צעירי הצאן.

ונראה לבאר הטעם, דהנה עמלק גימטריא ר"ם, היינו גסות הרוח, זה תוקף קלי' עמלק, ולכן היה צריך ללחום נגדו במדה שכנגדו והיינו צניעות, והוא בחי' יהושע כמו"ש (להלן לג יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וכו', וכדאיתא בתרגום יונתן ריש פרשת שלח (במדבר יג טז) כדי חמא משה ענותנותיה

וביה להוציא בלעו מפיו כמוכון. עוד י"ל בטעם העלם שמו של משה בפרשה, עפי"מ"ש בספר תולדות יעקב יוסף בפרשתינו שמנהיג ישראל צריך לרדת ממדרגתו ולהתחבר עם העם, וזהו ואתה תצוה לשון צוותא, והביא משל מן מלך שהיה מרוחק מבית אביו ונעשה המוני ולא רצה לדבר עם איש משליחי המלך השרים והנכבדים, עד שבא שר פקח אחד ולבש כמוהו בגדי המוני וכך עלה בידו לדבר אל לבו ולהשיבו אל בית המלך עיי"ש. ולפ"ז י"ל דזה הטעם שלא נזכר שמו של משה רבינו כאן, דכביכול נרמז ואתה תצוה שנצטוו להסתיר עצמו ממועלתו כמי שאינו אלא אחד מתוך העם ובכך יעשה צוותא לבני ישראל.

ואתה תצוה וגו'. הנה בפרשת תצוה לא נזכר שמו של משה כמו"ש בבעה"ט שהיא פרשה היחידה בכל התורה לבד מג' פרשיות במשנה תורה שלא נזכר שמו, והטעם מבואר בזו"ח (שיה"ש א) עה"פ (להלן לב לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספכך אשר כתבת, קללא דא על תנאי וקב"ה מחיל לחוביהו בגינה ואעפ"כ אתמחי מפרשתא מעלייתא באורייתא בפיקודא דעובדא דמשכנא ואיהי פרשת ואתה תצוה, דהוה ליה למכתב שמיא דמשה בכל מלה ומלה ובכל פיקודא ופיקודא דתמן ואתמחי מכל ההיא פרשתא דלא אדכר תמן הוי קללת חכם אפילו על תנאי אתקיים וכו', וכ"כ בזוה"ק פנחס (רמ"ו ע"א) עיי"ש. והענין מבואר ג"כ בדברי המפרשים עיי' בפ' הרא"ש ובפנענ רזא.

והנה לכל הפירושים עדיין לא הונח למה נתקיים הדבר דייקא בפרשת תצוה שהיא קודמת לפרשת כי תשא, ועדיין לא אמר מחני נא. וי"ל בדרך רמז עפי"מ"ש אא"ז ז"ל (הובא בליקוטי בני שלשים) בפרשתן וז"ל, ואתה תצוה פ' ואת"ה נוס' ו"ה א"ת, תצוה נוס' ו"ה ת"צ, הנה ו"ה הם אותיות שנפגמו ונחסרו כביכול ע"י עמלק כנודע, א"ת ת"צ גימט' קראת"י ענני"י, בטעם מן המצר קראת"י יה ענני"י במרחב יה (תהלים קיח ה) שפירושו לדרכנו המצר"י גי' עמלק"ה מן, וזהו מן המצר"י ע"י עמלק"ה מן, קראתי י"ה שאין נקרא השם אלא בשני אותיות י"ה כי אותיות ו"ה נחסרו, ומתפללים אנו בשגלות הזה ענני במרחב י"ה, שיתרחב אותיות י"ה ע"י המלוי כזה יו"ד ה"א שמלואו גי' ו"ה, והיינו שמן אותיות י"ה בעצמו ישלם השם (יו"ד ה"א גימ' הו"ה), וכמו שמפרשים הפיוט של שביעי של פסח בחרזו והיה ה' למלך, שם יקרא ככתיבתו מחציו תתמלא תבתו. פ' שם יקרא לעתיד לבא ב"ב ככתיבתו, שיהיה נשלם כל השם, ועתה

בגלות מחציו, היינו מן אותיות י"ה תתמלא בתנו, שהרי י"ד ה"א במלוי גימ' כ"ו וזוהו יושלם כל השם עכד"ק.
נמצא לפי"ז נרמז כאן ענין מחיית עמלק. והנה לעיל בפ' בשלח (זי יב) עה"פ וידי משה כבדים, פירש"י בשביל שנתעצל במצוה ומנה אחר תחתיו נתיקרו ידיו ע"כ, הרי שהיה בזה קצת פגם. ולפי"ז יש לומר כיון דכאן בתיבות ואתה תצוה נרמז ענין מחיית עמלק ותיקון השלם כנ"ל, וזה לא נעשה ע"י משה עצמו אלא ע"י שליח, לפיכך לא נזכר שמו של משה בפרשה זו.

ואתה תצוה. הנה בפרשת תצוה לא נזכר שמו של משה כמו"ש בבעה"ט שהיא פרשה היחידה בכל התורה לבד מג' פרשיות במשנה תורה שלא נזכר שמו. ופ' הגר"א כיון דיום פטירתו של משה רבינו ע"ה מן העולם ז' אדר חל לעולם בשבוע של פרשת תצוה או בסמוך לו ע"כ לא נזכר שמו בפרשה. ועדיין צ"ע אדרבה הו"ל להזכיר שמו ביותר לכבוד יום הילולא דיליה כנהוג.

וי"ל הנה איתא במגלה עמוקות (ואתחנן אופן נ"ז) דמנין הפסוקים דפרשת תצוה ק"א הוא הנעלם משמו של משה"מ מ"ם ש"יין ה"א, הנה מ' י"ן א' עולה ק"א, א"כ נרמז במנין הפסוקים דמשה נעלם ונסתר בפרשה זו. ויש להוסיף דהנה משה לא נעלם אדרבה אתפשוטותיה דמשה בכל דרא ודרא (תיקו"ז ק"ד ע"א), וכו"ש באו"ח כאן אומרם ז"ל כי כל תלמיד חכם יש לו ניצוץ מנשמת משה, ולזה רבותינו ז"ל היו קוראים זה לזה משה (שבת קא), כי הוא זה המדבר בבחינת נפש הולמדת ע"כ. וזוהו י"ל מ"ש חז"ל (חולין ז): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן, שכן בבחייתן היו מוגבלים בגוף גשמי אבל לאחר מיתתן התפשטות נשמתן בכל תלמידיהם וכיו"ב, נמצא נשמתן גדולה יותר בבחייתן.

וז"ש ואתה תצוה את בני ישראל, כאן נרמז ענין הסתלקותו של משה רבינו וכניסת נשמתו הנסתרת בכל ישראל, וז"ש תצוה פ' תכניס צו"ה שהוא מספר הנעלם משמו, את בני ישראל תתחבר בכל ישראל, ועי"ז ויקחו אליך שמן זית זך, שמן רמז לתורה, וזוהו י"ל מ"ש בגמ' (מגילה יג): תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבועה באדר מת ובשבועה באדר נולד. והקשו ע"ז הלא הכי נמי מת ג"כ בחודש זה וא"כ איתרע מזליה. עוד קשה מה לי סימן מפטירת משה הלא הוא יחיד, ומה זה נוגע לכלל ישראל. ולפי הנ"ל י"ל דיום זה שנפטר הוא תוקף מזלם של ישראל כיון דמקודם היה משה נשמה לעצמו בלבד, ומעתה נכנס ונולד בכל ישראל וקבלו את כוחותיו, וז"ש ולא היה יודע דב' אדר מת וב' אדר נולד היינו דייקא ביום זה נולד כוחו בכל ישראל ונתחזק ביותר.

ואתה תצוה וגו'. כתב בעה"ט לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד מספר אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר נתת וקלטת חכם אפילו על תנאי באה, ונתקיים בזה. הנה הרמז נאה אבל לא מצינו כאן ענין מחיה הלא משה אמר מחני נא וזה אינו מחיה אלא שמכתחילה לא נכתב. ואולי י"ל מ"ש בפ' ויקרא אל"ף זעירא דתיבת ויקרא, ומבואר בדבר רבינו האר"ז (פ"ח ע"ה) שער השבת פ"ח וז"ל ישמח משה במתנת חלקו בתפלת שחרית לשבת הם אלף אורות שניטלו ממנו בחטא העגל בעון ישראל ולא נשאר לו כי אם חלק אחד בלבד ולכן א' דזיקרא א' זעירא ובשבת מחזירים אותם לו וכו' ע"כ. הרי שנמחה לו בעון העגל אות א' מאות רבתי לאות זעירא וזוהו נתקיים מחני נא.

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה וגו'. צ"ב דפתח בלשון רבים כל חכמי לב, ומסיים בלשון יחיד אשר מלאותיו, לכאורה מלאתים הוה ליה למימר. ועוד מנין ידע מי הם חכמי לב במה ניכרים הם יותר מאחרים. וי"ל משה ידע ברוח"ק מי הם חכמי לב, אבל הם עצמם לא ידעו, וכאן נצטוו להודיעם לכל אחד מהם שידע שהוא נתמלא רוח חכמה עליונה וראוי למלאכת בגדי הקודש, וכו"ש להלן בפ' כי תשא (לא ו) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, פ' אם כי הוא חכם לב אבל הוספתי לו חכמה עליונה, וז"ש ואתה תדבר אל כל חכמי לב ומה ידבר אשר מלאותיו רוח חכמה.

ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי. כתבו המפרשים בדגדי קודש הכונה על ב' בגדים

שלא הזכירו מקודם והם ציץ לאהרן ומכנסים לאהרן ובניו. עי' חזקוני שכתב ועשו בגדי קודש פ' אחרים שלא הזכירו כאן ציץ ומכנסים. וצ"ב מאי שנא אלו שנקראים בגדי קודש משא"כ השאר נקראו בגדים סתם כדכתיב ואלה הבגדים אשר יעשו. וי"ל ציץ ע"ש פתוחי חותם קודש לד', ומכנסים לכסות בשר ערוה הוא ענין הקדושה כמובן.

עוד י"ל שייכות מכנסים וציץ זה לזה, יש לומר על דרך שכתב בכלי יקר, והשניות מאחר שהוזכר בהם קדושה ודאי יש בהם רמז לציץ ומכנסים כי בכ"מ שתמצא גדר ערוה שם תמצא קדושה, ולדעת רז"ל המכנסים מכפר על עריות, ומוסיף אני לומר שגם הציץ מכפר על עריות והוא בצנעא והוא בגלוי, כי המכנסים שבמקום צנעא מכפר על דברים שבצנעא, הוא ההולך אחרי העריות בצנעא וכיסוי, כמ"ש לכסות בשר ערוה. והציץ מכפר על עזות מצח הוא העובר בגלוי בלא בושה, וזהו שמביא בגמרא (ערכין טז). פסוק ומצח אשה זונה היה לך, ולכן כתוב על הציץ קודש לה'.

ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפר וגו'. פירש"י חושן תכשיט כנגד הלב. ובגמ' זבחים (פח) אבנט מכפר על הרורו הלב. י"ל דיש בהרורו הלב ב' ענינים, אבנט בא לכפרה כמו"ש 'מכפר' על הרורו הלב, ומ"ש כאן רש"י 'כנגד הלב' פירושו לתקן את הלב כטעם (יחזקאל יא ט) והסרת לב האבן מבשרו ונתתי להם לב בשר. להלן (כח טו) עה"פ ועשית חשן משפט כתב הרוקח הובא בבעה"ט חושן משפט בגימ' מכפר הרורו הלב, נראה כוננו לגסות הלב כלומר גאווה והתנשאות של הנשיאים, ומקורו בדברי זזה"ק (ח"ג כ"ג ע"א) אמר קוב"ה אף על גב דבכלל תליא האי נדבה, סליקו אלין אבנים לנשיאים, מאי טעמא, בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו, אמר קוב"ה, ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתן אלין אבנים דאיןן משתכחי על לבא דכהנא ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו וכו' ועל דא והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלוואים, לכפרא עלייהו. שמעתי עובדא פ"א נכנס מרן הבית ישראל זצ"ל ועלה לבקר רב א' כמנהגו תמיד להקביל פניהם של רבני וצדיקי הדור, לפני כניסתו שלח את משמשו לשאול אם יכול יהודי א' להכנס לביתו, הרב נענה והסכים, מיד נכנס מרן והופיע בבית, הרב נחרד ונבהל מאד בראותו את הרבי בכבודו ובעצמו וקרא נרגש למה לא נאמר לי שזהו האדמו"ר מגור, הן עתה כמעט יצא לבי ממקומי, השיב מרן ובכן מה רע בכך שיצא לב האבן ויכנס במקומו לב בשר ודפח"ח.

והם יקחו את הזהב וגו'. פירש"י לעשות מהן את הבגדים. מאי קמ"ל פשיטא שהוא לצורך הבגדים, וי"ל הכונה דבשעת נתינת תרומת הזהב יכוין הנותן שהוא נותן לשם בגדי הקודש ואולי יש לו לפרט ולכוין לשם אותו הבגד, וכו"מ"ש ויקחו לי תרומה לי לשמי.

ונשא אהרן את שמותם וכו' על שתי כתפיו לזכרון. הצדיק צריך שישא את אנשיו כמשא על כתפיו ולא רק בהזכרת שמותיהם לתפלה אלא ישא בעול ויסייע בזה כמי שמוטל המשא על כתפיו.

ושתי שרשרת זהב טהור מנובלת תעשה אתם מעשה עבת וגו'. י"ל בדרך מוסר גם מי שחננו ד' בעושר ונוהג בהרחבה גם כן יעשה מגבלות כלומר גבול ולא יפריז על המדה כדי שלא יבא לידי מעשה עבות כלומר עביות וגסות רוח כמו"ש (דברים כ טו) וישמן ישרון ויבעט שמנת עבית כשית ויטש אלוה עששו וגו' ח"ו.

ועשית חשן משפט מעשה חשב. כתב הרוקח הובא בבעל הטורים, חשן משפט בגימטריא מכפר על הרורו הלב. לא ידעתי לכווין הגימטריא ואולי צ"ל מכפ"ר הרה"ר הלב"ב, אבל גוף הדבר תמוה שכן מבואר בגמ' (ערכין טז). חושן מכפר על הדינין דכתיב ועשית חושן משפט, גם בפ' המאירי עה"ת כתב, וכן במדרש רבי דוד הנגיד וצ"ע. עכ"פ י"ל דזהו שכתוב בחושן מעשה חושב, מעשה לשון תיקון, היינו תיקון המחשבה והוא הרורו הלב, וכן י"ל באפוד כמו"ש בכלי יקר לא הזכיר בכל הבגדים מעשה חשב כי אם באפוד וחשן ע"כ, והוא משום דשני אלו מכפרים על הרורו, חושן כדאמרו, ואפוד מכפר על ע"ז

כמבואר בגמ' (שם), ובע"ז נענש על המחשבה כמו"ש (יחזקאל יד ה) למען תפוש את בית ישראל בלבם כמבואר בגמ' (קידושין מ). עיי"ש.

מעשה חשב. פירש"י שאין צורת שני עבריה דומות זו לזו. י"ל דלכך נקרא מעשה חושב שכן טיבה של מלאכה, אדם עוסק בדבר אחד ומחשבתו נתונה לדבר אחר, וזהו שאין שני עבריה דומות זו לזו.

והאבנים תהיין על שמות בני ישראל. הקשו המפרשים הלא השמות היו על האבנים ולא האבנים על השמות והו"ל איפכא ויהיו שמות בני ישראל על האבנים. לכאורה היה אפשר ליישב עפ"מ"ש החת"ס (ת"מ ע"מ ס"ה ד"ה והאבנים וכו') בשם ספר שב יעקב (וכ"כ בס' מאיר עיני חכמים להגה"ק מאסטראוואז מהדורא תליתיא וכן כתב בס' תורת גבריאל בשם הגאון הגדול ר' משה יצחק אבד"ק יאנוסטאווא) שכן הקשו במדרש, ותירצו דפלוגתא היא לחד מ"ד ס"ל שהיה כתוב על האבנים שמות אבנים בעצמן, על אבן אודם היה כתוב אודם ראובן, ועל אבן פטדה היה כתוב פטדה שמעון, וכן כולם, וחד מ"ד ס"ל שהיה כתוב שמות האבות ודרש אבנים לשון אב וכן, אב וכן פ' אברהם יצחק ויעקב ושמות בניהם דהיינו שמות י"ב השבטים, וזהו שאמר והאבנים תהיין על שמות בני ישראל, כלומר שמות האבנים, או שמות האבות ובנים תהיין וכו' כל חד לפי מאי דאית ליה. וזוהו תירצו מאחז"ל (וימא עג): למה נקרא שמן אורים ותומים, אורים שמאירין את דבריהן תומים שמשלמיין את דבריהן וכו', ומקשו והא לא כתיב בהו צדי"י, א"ר שמואל בר יצחק אברהם יצחק ויעקב כתיב שם, והא לא כתיב טי"ת וכו', והקשה הגאון שב יעקב למה לא מקשו ברישא מטי"ת שהיא קודם לצדי"ק בסדר א"ב (וכן קשה מאות ח"ת וקו"ף), ותירץ הגאון עפ"י דאיתא במדרש הנ"ל דלחד מ"ד ס"ל שהיה כתוב שמות אבנים בעצמן, על אבן אודם היה כתוב אודם ראובן, ועל אבן פטדה היה כתוב פטדה שמעון, וכן כולם, וחד מ"ד ס"ל היה כתוב שמות האבות ודרש אבנים לשון אב וכן, אב וכן פ' אברהם יצחק ויעקב ושמות בניהם דהיינו שמות י"ב השבטים, א"כ אתי שפיר מקודם לא היה יכול להקשות מטי"ת כיון שהיה סבור כמ"ד שכתוב בו שמות אבנים עצמן וא"כ הרי כתיב טי"ת כי על אבן פטדה היה כתוב טי"ת, (וחי"ת באחלמה, וכן קו"ף בברקת) לפיכך פריך הגמ' מצד"ק, ותירץ הגמרא לפי מ"ד שהיה כתוב בו אברהם יצחק ויעקב ואיתא שם אות צדי"ק, וא"כ כיון דדרשת והאבנים אב וכן שהיה כתוב בו שמות האבות, א"כ לא היה כתוב שמות האבנים ומעתה לא היה כתוב בו טי"ת, א"כ פריך שפיר מהטי"ת ודפח"ח עכ"ד.

הנה הדברים נאים למי שאמרו, אך הדבר מתמיה כי מדרש כזה לא נמצא לפנינו כלל, ע"כ נראה לישב עפ"י מה שכתבנו בפ' תרומה ד"ה ויקחו לי תרומה בשם ספר דודאי מהרא"י עה"פ ועשית סידותיו לשנו ועיני ומזרקותיו וכו' לכל כליו תעשה נחושת (כז ג), וקשה מהו לכל כליו, הו"ל כל כליו תעשה נחושת, אך שכוונה התורה שהתחלת עשית הנחושת מהארץ אשר חצבה ממנה, תהיה לתכלית לעשות כלי המקדש, וכמו שהצריכה התורה בגימל של ס"ת ותפילין להיות מעובד לשמה כמו כן תהיה תחלת עשית הנחושת לשם כלי המקדש וזהו שאמר לכל כליו תעשה נחושת ע"כ. וכן יש לפרש גם כאן שתחילת חקיקת אבני החושן ממחצבתם היתה לשם שמות השבטים, דהיינו כשחצבו את אבן אודם היו צריכים לכיון לשם ראובן וכו"ב בכל האבנים, וז"ש והאבנים תהיין כלומר הוייתן מעיקרא תהיה על שמות בני ישראל. ומצאתי סמך לזה מדברי התרגום יונתן ב"ע ומרגלייתא תהיין מתנסבין על שמהות בני ישראל, מתנסבין פירושו נלקחים, כלומר בשעה שלקחו האבנים ממחצבתן תהיה כונת החוקק לשם שמות שבטי ישראל. וכעין זה פירש הספורנו ז"ל והאבנים תהיין על שמות בני ישראל. כשיקדישום המתנדבים יהיה הקדשם לשם כך שיכתבו עליהם שמות השבטים, וכן המפתח יפתח את האבן של כל אחד מהם על שמו, ולא יחליף לא האבן ולא הכונה מזה לזה.

ולא יוח הרושן מעל האפוד. בגמ' (זבחים פח) חושן מכפר על הדינין שנא' ועשית חושן משפט, אפוד מכפר על עבודת כוכבים שנאמר אין אפוד ותפרים, לפי זה י"ל ולא יוח הרושן מעל האפוד, שניהם צמודים זה לזה כי המביא דיני ישראל לפני גויים מייקר את האלילים כדפירש"י בריש פ' משפטים.

הוא עובד להקב"ה ועושה נחת רוח ליוצרו, כמו שאדם אוהב לחבירו בשביל שעשה טובה לבנו או לאביו, וע"כ צריך להאדם לראות כל מדות טובות שבחבירו אעפ"י שאין בו רק מדה טובה אחת, דכמו כן מצונו במלך שיש לו עבדים רבים ואחד מהם הוא חייט ואחד אופה ואחד בעל עגלה וכדומה, אעפ"י שאינו עושה למלך רק עבדות אחת והמלך אינו צריך לו רק פעם אחת בשבוע או פעם אחת בחודש אעפ"י שהוא עבד למלך. ומכל שכן כשיראה האדם ויבדוק במעשיו שגם אצל עצמו לא ימצא כל מדות טובות ואז יפשפש במעשיו באמת שלא ימצא אפילו מדה אחת. וזהו ואהבת לרעך במה שהוא כמוך לכל הפחות אינו גרוע ממך, כמו כן מצונו בהקטרת שהיה בו סממנים הרבה וכל אחד היה לו ריח אחר ובהצטרפם היה קטורת אחת, וזהו שאמר בהטיבו את הנרות, שיהיה טוב ואהוב עם הנשמות ישראל, אזי יקטירנה יקשור ויחדם. (מראה יחזקאל)

ומאשר לבניו. ומאשר תרין במסרה, דין, ואידך ומאשר לאביו (בראשית לא א), אש"ר הוא תשובה עילאה, השב בתשובה עילאה יוכל לתקן גם את אביו וגם את בניו, וגם השב צריך לשוב על עונות אביו, והתודו את עונם ואת עון אבותם (ויקרא כו מ) (על כן אנחנו אומרים אבל אנחנו ואבותינו חטאנו, וקבלתי ממך מהמרמ"מ צדק"ל דאפשר גרם אל האב לחטוא בהיותו אתו עמו בכח במוחו, וראה לדבריו שנתפגמו כל הדורות בחטא אביו הראשון אדם קדמא). וכן צריך השב לשוב ולהתודות על שגרם חטא לבניו, כי בהוליד את הבן שלא לשם שמים רק למלאות תאוותו, הנה הלבוש הוא מהאב המוליד והוא מסייעו לדבר עבירה ח"ו, וזהו ומאשר לאביו ומאשר לבניו. (אגרא דכלה)

וכו עיי"ש. אבל עדיין יש להפליא בזה מעיל מאן דכר שמיא היכן מצונו מעיל כאן, הרי לא מצונו לכה"ג כשנכנס לקוה"ק יותר מד' בגדי לבן, ואדרבה יש בכך משום יתור בגדים דאסור לשמש בכך ועבודתו פסולה, ואולי יש לישב דהכונה אחר שיצא מבית קדש הקדשים בפעם האחרונה להוציא כף ומחתה, אז טבל והביאו לו בגדי לבן כנס להקטיר קטורת וכו' כמבואר בסדר עבודת יום הכפורים, ובשעה זו רצה לקרוע את המעיל כדאיתא בזה"ק (ח"ב ר"ט ע"א) שמהאי טעמא נקרא מזבח הפנימי מזבח אעפ"י שלא עלו עליו זבחים, לפי שהסטרטא אחרא נעקד על ידו כמו קרבן ומתבטל. ובזה מיושב מה דכתב לא יקרע בצירי, ולא כתב לא יקרע בפתח, היינו שלא יהיה נקרע, ולא על האדם נאמר שלא יקרע שכן מה הוא זה שיקרע ח"ו. ויש ליתן רמז לדבר לפי ס'ביב מ'עשה א'רג ר"ת אותיות סמא"ל והוא על הכונה הנ"ל. אחרי כתבי ראיתי בחומש היכל הברכה שכתב וז"ל לפי סביב מעשה ארג ר"ת הידוע, ת'חרא י'היה ל'ו לא י'קרע ר"ת פלונית הידוע, שוב מצאתי שמקורו טהור משם הק' ר' שמשון מאסטרפאליא (תהלים ארץ החיים ל"ב) ובס' אמתחת בנימין (תע"ז) שערי קדושה, וברוך שכתובת.

ובזה יש לפרש מ"ש בפיוט של פורים שושנת יעקב צהלה ושומחה בראותם יחד תכלת מרדכי, מה ענין השמחה בתכלת, גם למה נרמז כאן יעקב. וז"ל הנה כתב במגלה עמוקות לפורים (דרוש א' אות ג) שהמן מצד הנחש והוא קין שבא משורש נחש, וכן איתא במדרש תלפיות ערך גלגול אות ה', המן גלגול סיסרא משורש קין, וכ"כ החת"ס (דרושים ואגדות רמ"ה) המן ועמלק מקין מקינא דמסאבותא ע"כ. והנה מרדכי הצדיק יצא בלבוש תכלת שהוא צמר נקי בחי' הבל מצד הקדושה, ונצח את המן משורש קין סטרא דמסאבותא וע"כ שושנת יעקב צהלה ושומחה. והנה כתב מהר"ח פאלאג"י ז"ל בספר זכירה לחיים מגילת

ככל אש"ר, הם אתון הפנימיים דישרא"ל, ואז אני מראה אותך החיצוניות שלך שבו שייך הראיה כי בפנימיות בוחן לבות וכליות ה' ואין רואה, אבל בחיצוניות וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, והמקדש חיצוניותו ופנימיותו הוא ממש את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, ושפיר פרש"י ז"ל, מחובר למקרא שלמעלה לקדש להל"י בחזון ככל אש"ר הפנימי שהוא קדוש בעצמותו, עכ"ל.ק. ובדרך זה נפרש ג"כ המקרא כאן, ושכנתי בתוך בני

ואתה תצוה. כתב בבב"ט שלא נזכר שמו של משה בכל הפרשה מפני שאמר אחר חטא העגל מחני נא מספרך אשר כתבת, וקשה דהן אמנם משה ביקש מהקב"ה מחני נא מספרך אבל הקב"ה הרי דחה דבריו ואמר מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, וא"כ אזלא לה טעמא. ונראה לבאר, דהנה מיתת צדיקים מכפרת על כל ישראל וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא פ' אחרי מות) למה נסמכה פרשת פרה אדומה למיתת מרים לומר לך כשם שפרה אדומה מכפרת כך מיתת צדיקים מכפרת, והנה משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא חפץ להיות כפרתן של ישראל וביקש מה"י שימחה שמו מספר החיים כדי שמייתו תכפר על בני ישראל, והנה הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ונחשב לו למשה כאילו מת בפועל ונתקיים רצונו, לכן דחה הקב"ה דבריו ואמר שלא ימות מיתת של ממש אלא בעבור שנתן נפשו עליהם נחשב לו כאילו מת וכיפר על בני ישראל ובזכותו נסלח לכל עדת בני ישראל, וזה נרמז כאן בפרשה שלא נזכר שמו של משה לרמז שכאילו מת ונסתלק מן העולם ובזה נתכפר לבני ישראל. (אשיב אברהם)

ישראל, היינו שבדרך כלל אני שוכן בתוך כל ישראל בפנימיותו ובתוכו, והייתי להם לאלקים, בחיצוניותו, שאפילו בחיצוניותיהם אני ניכר שאני להם לאלקים על דרך וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, והבן. (אור מלא)

בהטיבו את הנרות יקטירנה כו. ו"ל עפ"י"ש (ויקרא ט"ו) ואהבת לרעך כמוך, וביאור המקרא שאין השכינה שורה על ישראל רק כשיש ביניהם אחדות והיינו ע"י האהבה שבין אדם לחבירו, וזה תלוי באהבתו להקב"ה, שאעפ"י שהוא אינו מקבל טובה מאתו מ"מ יחשוב בעצמו שהאדם

באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדות יעריך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר. נראה לענ"ד דהנה הארון מורה על התורה, וכמו כן המנורה החכמה דהיינו ג"כ התורה, ואפשר לומר על פי שנו חכמים בלשון המשנה (אבות ו א) כפל, שאומר נגלה ובתוכו נסתר כמו שפירש בעבודת ישראל במאמרים לפרקי אבות, והנה לכאורה יאמר מה לי בנגלה שהוא דבר קטן אלך לי אל הגדולות דבר גדול מעשה מורכב (סוכה כח ע"א) וזה אינו שצריך ללמוד הנגלה ואם לומד לשם שמים זוכה אחר כך לנסתר וכמו שאיתא אח"כ רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה וכו' ומגלגל לו רזי תורה, ולכן הארון לפני ולפנים מורה על הנסתר והמנורה על הנגלה, אשר על העדות שהנגלה כלבוש על הנסתר, וילמוד מערב עד בוקר. (מעגלי צדק)

ושכנתי בתוך בני ישראל

והייתי להם לאלקים. ונראה לפרש בהקדם דברי אאמו"ר ז"ל בכתביו הק' בפר' תרומה, ועשו לי מקדש וכו' ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכו' עיי' רש"י. והנה בעלי

המוסר כתבו בספריהם דרמז הפרשה על האדם השלם לקדש ולטהר עצמו כדי שתשרה הקדושה שלמעלה עליו, ותמכו יתדותיהם בדברי חז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, ועיי' בספה"ק מאור ושמש. ואני העניי אען ואומר בדרך כלל הפנימיות של ישראל הוא טוב והוא הנקודה המסתתרת בלב כמבואר בספר תניא, אלא דחיצוניות נפגם לפעמים ר"ל, ושם ישראל אתון ל"י הם בחיצוניות הסובבים אתון שר"א דיבניהם בפנימי, ובאה הצואה ועשו ל"י שיקדשו גם את חיצוניותיהם אתון ל"י דבאמת ושכנתי בתוכם בפנימיות אבל יקדשו גם חיצוניות שלהם

ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן. הרמב"ם בהל' כלי המקדש פ"י ה"א כתב וכיצד שואלים עומד הכהן ופניו לפני הארון והשואל מאחוריו פניו לאחרי הכהן ואומר השואל אעלה או לא אעלה ואינו שואל בקול רם ולא מהרהר בלבו אלא בקול נמוך כמי שמתפלל בינו לבין עצמו ומיד רוח הקדש לובש את הכהן ומביט בחושן ורואה בו במראה הנהווא עלה או לא תעלה באותיות שכוללות מן החושן כנגד פניו והכהן משיבו ואומר לו עלה או לא תעלה ע"כ. והקשה אאמו"ר ז"ל בספר אשיות חיים (ח"א על הרמב"ם סדר עבודה) על מ"ש בגמ' (יומא עג:) ר' יוחנן אמר בולטות וריש לקיש אמר מצטרפות וז"ל, אכן לא נתבאר איך ראה את האותיות, כי אפילו כפף את ראשו היו האותיות נגד עיניו הפוכות, וגם כי קשה לכוף ראשו כל כך ע"כ.

ולענ"ד צריך עוד ביאור למה היה השואל עומד מאחורי הכהן ולא כנגד פניו כדרך תלמיד אל הרב. ויש לבאר עפ"י מה דאיתא בזה"ק פ' פקודי (ר"א ע"ב) את חזי אפוד וחושן וכו' וכד כהנא הוה מתלבש בהו הוי דמי כדיוקנא עלאה והא אתמר דכדין אנפוי נהירין ואתון בלטיין וסלקין לעילא מנהרין וכדין הוה ידע מלה. פירוש שהאותיות שבאבני החושן היו בולטות ומאירות ועולות ומאירות למעלה (אל מול פני הכהן) ואז היה יודע מה להשיב לשואל. ולפי זה לא היה הכהן נזקק לכוף את ראשו אלא להיפך להביט מעלה, ולפיכך היה השואל עומד מאחוריו כדי שיראה גם הוא את אותיות התשובה.

שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע. פירש"י כדי שלא יקרע והקורע עובר בלאו. הנה לאו זה אם כי לדעת הראשונים נאמר גם לגבי שאר בגדי כהונה אבל כתוב בתורה רק אצל המעיל וכ"כ בספר החנוך (מצוה ק"א), ועי' מנ"ח שם, והרמב"ם הל' כלי המקדש (פ"ט ה"ג) כתב

מנהגי שבת קודש [ח"ה]

מז. לפני קידוש שפך רבינו האור מלא של פנמים מעט מים מכוס של זכוכית שהיה בו כרבע כוס מים אל תוך הבקבוק של יין וסגר הבקבוק, שטף את הכוס של כסף (שהיה ביוני בגודלו ובלא רגל) מבפנים ומבחוץ עם מים מהכוס הנ"ל (ותוך כדי שטיפה היו שפתותיו נעות אך קולו לא נשמע, ויתכן שאמר אז הריני מוכן ומזומן וכו' לקדש על היין, ואחר כך מזג מהיין אל תוך הכוס בשלש מיזוגות עד שהיה מלא אך לא עבר על גדותיו (וכן הוא במנהגי זידיטשוב), אחר כך עמד לעשיית קידוש ולבש טליתו על ראשו מעל השטריימל וקיבל הכוס בשתי ידיו מידי בנו והעבירו ליד ימינו לעשיית קידוש.

מז. אחיזת הכוס היה במקום החיבור של האצבעות עם כף היד וכל אצבעותיו היו מסבבים את הכוס.

מז. קודם שהתחיל קידוש היו שפתותיו נעות וקולו לא נשמע, וכנראה אמר אז הפסוק וירא אלקים וגו', ואחר כך התחיל יום הששי בקול רם, כשהוא מסתכל בהכוס ובנרות.

מז. בגמר הקידוש ששה רוב כוס ומזג מעט יין מהצלוחית להכוס ואחר כך חזר ומזג מהכוס להצלוחית וחזר ומזג מהצלוחית להכוס, ומזג יין מכוסו לכוס אחר ושלחו להרבנית.

מז. אחר קידוש הסיר טליתו מעליו וכן הסיר המגבת שהיתה חגורה על מנתיו במקום החגורה, ונתנו על כתפו, ניקה צפרניו ונטל ידיו הקדושים ואמר שאו ידיכם קודש וברכו את ה' ובירך ברכת על נטילת ידים וישב על כסאו וניגב ידיו.

מז. לפעמים קודם נטילת ידים אמר בנוסח זידיטשוב: שבת שבת אין אלע עולמות, שבת קודש אין אלע וועלטן, צדיק צדיק באמונתו יחי, צדיק צדיק באמונתו יחי.

מז. קודם שבירך ברכת המוציא גילה מעט את החלות מתחת המפה והעביר את הסכין מעל החלה הימנית שבצע, אבל לא חתך בה ממש, וחזר וכיסה החלות והניח ידיו מתחת למפה ובשתי ידיו אחז בשתי החלות הגדולות ובירך המוציא, והאריך האות ה' שבהמוציא.

מז. אחר כך העביר את המפה בערך עד חצי החלות, ותחב הסכין בהחלה הימנית ועדיין היא עומדת במחובר להחלה השמאלית, ואחר כך גמר הבציעה כשידו אוחזת בחציה העליון של החלה וממנה פרס פרוסה אחת גדולה לאכול ממנה משך כל הסעודה, וחתך לרוחב החלה משני הצדדים, מצד עליון ותחתון, וטבל העליון של הפרוסה שלש פעמים במלח.

מז. לא חתך מהפרוסה חתיכה כדי לאכול אלא לעס בפרוסה כולה וכך הוריד בפיו חתיכה קטנה ולעסה בצד ימין של פיו דווקא. אחר כך חתך עוד פרוסה קטנה ושלחה עם המשב"ק להרבנית יחד עם החצי החלה התחתונה, ואחד מן המסובין חתך שאר החלה וחילק לשאר המסובין.

המשך דברי תורה מאת כ"ק ארמו"ר שליט"א

אסתר ד"ה ויהי באומרו וכו', שיעקב אבינו עבר עבירה בזה שהשתחוה לעשיו, ושב בגלגול מרדכי לתקן עבירה זו, והמן היה גלגול עשיו ומזליה דמורדכי ראה זאת ועל כן השתדל בכל נפשו ומאודו לא להשתחוות להמן, ולהראות הסימן כי המן הוא עשיו וכתב ויבז בעיניו כמו ויבז עשיו ע"ש. נמצא שבאו יעקב ועשיו בגלגול מרדכי והמן, וידוע מה שדרשו דורשי רשומות עה"פ שאמר יעקב ה'צילני נ'א מיד אחי מיד עשיו ראשי תיבות המין, ועל כן כשנצח מרדכי את המן בכח התכלת בשעה זו שושנת 'יעקב' דייקא צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי.

ונשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ד' ובצאתו ולא ימות. י"ל מי שמשמיע קולו בכל עת בדבר ה' בבואו ובצאתו, לא יהיה בו שם מיתה, כי גם בפטירתו אינו דומם אלא יהיו שפתותיו דובבות בקבר כמו בחיים חיותו והוא כעין תחיית המתים כמו"ש בגמ' (סנהדרין ז:).

ושמת אתו על פתיל תכלת והיה על המצנפת וגו'. פירש"י ובשחיטת קדשים שנינו שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין. מה ענין להזכיר תפילין כאן בין הציץ למצנפת. יש לומר הנה הציץ בא לתקן ולכפר על עזות מצח (זבחים פח:), והמצנפת באה לתקן ולכפר על גסות הרוח (שם), הנה ב' מדות מגונות אלו נצרכות לפעמים בדרך עבודת ה' כמו"ש (דה"ב יז ו) ויגבה לבו בדרכי ה' וכו', שכן אם יתבטל מאדם כל מדת עזות וגבהות ויהיה בתכלית השפלות גם זאת לא טוב, והוא עצת היצר, לכן צריך שיהיה בו בצדיק ב' מדות אלו ג"כ לפעמים עזות מצח וגבהות רוח, והנה מן החת"ס כתב בדרשותיו (דרשות ז' אדר דף ק"ג ט"א) וז"ל, דהנה לזכות לאור התורה צריך הגבהת הלב בדרכי ה' ע"ד עזין שבאומות ישראל (ביצה כה:), ועל זה הושם אות התפילין שהם פאר להתפאר ולהכתיר בשם ה' עליו כדכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך אלו תפילין שבראש, והכוונה שזה יהיה לאות שהנשוא אותם

מגביה לבו בדרכי ה' עכ"ד. וז"ש שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין, כלומר דלכונה הנ"ל הונחו התפילין שהם רמז לפאר והגבהת לבו בדרכי ה' בין ציץ למצנפת.

ומלאת את ידם וקדשת אתם וכהנו ל'. פירש"י כל מילוי ידים לשון חנוך וכו'. מה זה ענין לידים דייקא. י"ל הכונה הכהנים אלו הצדיקים בפעולות ידיהם הם פועלים בעליונים ובתחתונים וכמו שמצינו בסוף פ' בשלח והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכו', וכן הוא כח כל צדיק אמת מדור דור.

והקרבת את הפר וכו' וכמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש הפר. יש לדייק דכאן אצל פר החטאת הקדים אהרן לבניו בסמיכה כדכתיב וסמך לשון יחיד, ולהלן (פסוק טו) גבי איל העולה צרפם יחד כדכתיב וסמכו אהרן ובניו את ידיהם וכו' על ראש האיל, ואח"כ (פסוק יט) אצל האיל השני איל המולאים שוב הקדים אהרן לבניו כדכתיב וסמך אהרן ובניו וכו' על ראש האיל, וכן הקשו בדעת אקנים מבע"ת. ואולי יש לישב בפשיטות דהנה הפר בא לכפר על מעשה הכפרה היא בעבורו, ואולם אצל איל העולה היו כולם שוים לכך כתיב וסמכו השווה כולם יחד לסמיכה, אך באיל המולאים שהוא שלמים ופירש"י (פסוק כב) כי איל מלאים הוא - שלמים לשון שלמות שהושלם בכל מגיד הכותב שהמולאים שלמים שמישים שלום למזבח ולעובד העבודה ולבעלים וכו' והשאר אכלו אהרן ובניו שהם בעלים, א"כ נעשה שלום למזבח עם אהרן שהוא ג"כ בעלים, לפיכך הקדים אהרן לבניו. אחר כתיב זאת מצאתי סמך לדברי פפי"א אה"ח.

ונעדרתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבדי. פירש"י מדרש אגדה אל תקרי בכבדי אלא במכובדי במכובדים שלי כאן רמז לו מיתת בני אהרן ביום הקמתו. י"ל רמז, מכובד"י עולה בגימ' נד"ב אביה"א עה"כ.

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

אנשי השררה וכו"ב, ועל אם הדרך תאמר תהלים. ויהי בשבת ברכבת ותוך אמירת תהלים בלב נשבר ובבכי, נכנס גוי אחד לבוש הדר וישב מולו והתבונן בו, לפתע פנה אליו ואמר שמע נא יהודי ראה אני שאיזה דבר מציק לך ספר נא לי אולי אוכל לעזור משהוא, השיב היהודי מה לי להטרידך בצרות לבבי בין כך וכך לא תוכל לסייע לי, האיש הפציר בו עד שסיפר וגלל באזניו את כל הפרשה, הנכרי הראה שהדבר נוגע ללבו, וחיקו בדברים לבל יתייבש ופאשר שעוד יצא צדקו לאור, היהודי המשיך באמירת תהלים ובהגיעם למחוז חפצם נפרדו השנים לשלום, למחרת השכם בבוקר התייבב ביהודי בבית המשפט והחלו עורכי הדין להשמיע דברם, השופט היה לבוש בגלימה שחורה כדרך השופטים, אחר שמע את דבר התובע הרבה עליו חקירה ודרישה וכן עשה לעדים עד שלבסוף הכריע כי אין על היהודי כל אשם ושחרר לחפשי. לאחר צאתם מאולם המשפט פנה השופט ואמר אל היהודי האינו מכיריני, לא, איני מכירך כלל וכלל השיב, אז אמר השופט הלא אני הוא שנסענו יחדיו ברכבת, ואומר לך את האמת, בשמעי את סיפורך היוצא מן הלב מיד הבנתי שזכאי הנך ואין זו אלא עלילה לפיכך הפכתי והפכתי בזכותך וזכית בדין.

פעם אחת בא איש אחד לפני רבינו הבני שלשים והתאונן על רוע מזלו כי הוא מחוסר פרנסה ל"ע. שאלו רבינו, שעון יש ברשותך, השיב לאו, אם כך, אמר לו רבינו, קנה לך שעון כי הוא מסוגל לפרנסה, וביאר דבריו עפ"י דרכו כי הנה על לוח השעון מופיעים המספרים א"ע ד"ב וכשתחברם יחד יעלה למספר מ"ז שהוא גימ' מז"ל אשר משם נמשך מקור הפרנסה.

והנה כאשר נכנס לחדרו של רבינו נבעת מפניו כי הנה הדמות שנראתה לו בעת גסיתו ניצבת לפניו בהקיץ, רתת וחלחלה אחזוהו. ואולם בטרם פתח פיו לומר דבר, רמז לו רבינו בהנחת אצבעו על פיו כי ישתוק. ואמר אליו: שֵׁא אל תספר דבר ואל תגיד מאומה לאיש. לכן, סיים הנ"ל את דבריו לא גיליתי את כל המאורע עד אחר הסתלקותו ז"ע.

סיפר הגה"צ מו"ה משה שמואל מקליינוורדיין זצ"ל בן רבינו הבני שלשים, כי בימי חורפו אחרי נשואיו היה סמוך על שולחן חותנו החסיד המפ" מוהר"ר בן ציון פיש ז"ל בעיר בארשא. ופעם אחת קיבל מכתב מאביו הוא רבינו ובין השאר היה כתוב שיקנה לו את הספר אהבת שלום מהרה"ק ר' מנחם מנדל מקוסוב ז"ע כי הוא מלא מוסר ויראת שמים. שם בבארשא לא עלה בנקל לרכוש ספרים וכלל לא נמצא מוכר ספרים בכל הסביבה, אולם למרביית הפליאה באותו היום הגיע העיריה רוכל א' מוכר ספרים שונים ופרש אותם במבוי ביהמ"ד, והנה רמ"ש בדרכו לתפלה שאלו הרוכל אולי תרצה לרכוש ספר ובידו היה הספר אהבת שלום ונתקיים הכתוב רצון ידאיו יעשה.

פעם אחת בא איש אחד מאנ"ש אל רבינו הבני שלשים וביקש רחמים בדבר איזו עלילה שגויים העלילו עליו והיה צפוי לעונש כבד גם בקנס ממון וגם במאסר, היה זה אחר שעמד לשפוט בעירו והענין הועבר לבית המשפט העליון לחרוץ את גורלו וכבר נקבע מועד ליום המשפט בעיר הבירה בודאפעסט. רבינו יעץ לו שישע למשפט ברכבת המהירה מעיר דעברעצין לפעסט ויעלה למחלקה ראשונה דייקא, במחלקה זו היו רגילים ליטוע

איש אחד אשר בעת המאורע עדיין לא נמנה על עדת חסידיו קאסאן ועמדו לו היה אצל רבינו בעל הבני שלשים זיע"א, אך אחר המעשה דלהלן היה לחסיד נלהב, ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת נפל האיש למשכב ונחלה במחלה אנושה, מצבו הלך והחמיר מיום ליום עד שהיה נראה כי קרב קיצו ולא יקום מחוליו זה. יום אחד הבחינו בני ביתו כי הגיעה שעת יציאת נשמה ומיהרו להזמין את אנשי החברא קדישא. והנה בעוד בני ביתו ואנשי הח"ק עומדים סביב למיטתו בשעת הגסיסה, לפתע פקח החולה את עיניו וביקש להשקותו איזה שיקוי מסויים לתרופה ואף מסר הוראות מפורטות כיצד להכין את התרופה הזו. ב"ב נודדו למלאות רצונו והגישו לו את המשקה, ואכן לאחר ששתה ממנו הוטב לו מעט ואח"כ השתפר מצבו ואט אט החלים וחזר לאיתנו. כל הענין היה לפלא בעין כל, אולם גם אחר שהבריא לגמרי החריש האיש ושמר את סודו בלבו ולא גילה מה שעבר עליו.

אחרי הסתלקותו של רבינו התיר האיש את לשונו וסיפר כי אז בהיותו חולה, הנה בעודו גוסס ברגעיו האחרונים ראה לפניו איש א' לבוש במלבושי כבוד ואיצטל דרבנן נכנס לביתו ועמו סיעת אנשים, והאיש ניצב עליו ואחר שקרא בשמו אמר אליו, הנני פוקד עליך לצוות לאנשי ביתך כי יכינו שיקוי לתרופה באופן שאני מורה לך, תשתה ויהיה לך לרפואה כי חיה תחיה, ואני, סיפר האיש הנ"ל, משלתי את האנשים שנכנסו עמו מי הוא זה האיש הפוקד עלי כן השיבו לי הלא זה הינו הרבי מקאסאן, אז נפקחו עיני וביקשתי מב"ב להכין את התרופה ככל שצויה הרבי ואכן ניצלתי ממות לחיים. ועוד הוסיף האיש הנ"ל לספר כי משהבריא לגמרי ממחלתו קם ונסע לקאסאן,